Nr 49.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1922 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

Sedan Kungl. Maj:t såväl i den till riksdagen den 7 januari 1922 avlåtna propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under tiden 1 januari—30 juni 1923 som ock i den samma dag till riksdagen avlåtna propositionen, nr 2, med förslag till tilläggsstat för år 1922 föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, för ändamålet beräkna erforderliga anslag under de särskilda huvudtitlarna, har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 3 februari 1922 avlåten proposition (nr 84), under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

1) att godkänna propositionen bilagda, nedan intagna förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst;

2) medgiva, att till befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, statens domäner, flottans pensionskassa samt statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. dyrtidstillägg för år 1922 och första halvåret 1923 må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas;

3) *dels* till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid nedannämnda verk och institutioner å tilläggsstat för år 1922 anvisa

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 65,000,
att direkt utgå av inkomst av myntning och justering;
för bank- och fondinspektionen ett reservationsanslag å ..... kronor 40,000,
att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen;
för postsparbanken ett reservationsanslag å ..... kronor 250,000,
att direkt utgå av inkomster av postsparbanksrörelsen;
för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. ett reservationsanslag å ..... kronor 27,000,
att direkt utgå av denatureringsavgifter;

under åttonde huvudtiteln:

för statens biografbyrå ett reservationsanslag å..... kronor 21,000,
att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder;

under nionde huvudtiteln:

för statens reproduktionsanstalt ett förslagsanslag å kronor 15,000;
att utgå i första hand av inkomster av statens reproduktionsanstalt,

under tionde huvudtiteln:

för patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 325,000,
att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel;
för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å kronor 30,000,
att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen;
dels ock till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å tilläggsstat för år 1922 såsom förslagsanslag anvisa

under	andra	huvudtiteln	kronor	3,500,000
»	tredje	»	»	950,000
»	fjärde	»	»	18,000,000
»	femte	»	»	10,250,000
»	sjätte	»	»	325,000
»	sjunde	»	»	7,250,000
»	åttonde	»	»	10,000,000
»	nionde	»	»	2,400,000
»	tionde	»	»	2,350,000

samt

4) *dels* till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg under första halvåret 1923 vid nedannämnda verk och institutioner å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 27,000,
att direkt utgå av inkomst av myntning och justering;
för bank- och fondinspektionen ett reservationsanslag å ..... kronor 17,000,
att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen;
för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. ett reservationsanslag å..... kronor 11,000
att direkt utgå av denatureringsavgifter;

under åttonde huvudtiteln:

för statens biografbyrå ett reservationsanslag å ..... kronor 9,000,
att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder;

under nionde huvudtiteln:

för statens reproduktionsanstalt ett förslagsanslag å kronor 7,000,
att utgå i första hand av inkomster av statens reproduktionsanstalt;

under tionde huvudtiteln:

för patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 135,000,
att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel;
för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å kronor 13,000,
att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen;
dels ock till bestridande av motsvarande kostnader för befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 såsom förslagsanslag anvisa

under	andra huvudtiteln	.....	kronor 1,450,000
»	tredje »	.....	» 400,000
»	fjärde »	.....	» 7,500,000
»	femte »	.....	» 4,250,000

under	sjätte huvudtiteln	.....	kronor	135,000
»	sjunde »	.....	»	2,600,000
»	åttonde »	.....	»	4,250,000
»	nionde »	.....	»	1,000,000
»	tionde »	.....	»	1,000,000

Det propositionen bilagda förslaget till kungörelse är av följande lydelse:

Förslag

till

kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Mom. 1. Befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, äga, där ej bestämmelser i annan ordning äro eller varda meddelade, med nedan i denna författning angivna begränsningar och undantag uppbära dyrtidstillägg å följande i avlöningen ingående slag av kontanta förmåner, nämligen:

lön och lönetillägg;
tjänstgöringspenningar;
vikariatsersättning;
ortstillägg, dyrortstillägg och kallortstillägg;
arvode;
ålderstillägg och därmed jämförlig avlöningsförhöjning;
extra avlöningstillägg;
extra lönetillägg;
provisoriskt avlöningstillägg;
tillfällig löneförbättring;
tillfälligt lönetillägg;
ersättning för bostad, bränsle, lyse, inkvartering och beklädnad;
inkvarterings- och servisbidrag;
lönetillägg för tjänstehästar;

dagavlöning och dagavlöningstillägg vid armén och marinen samt portionsersättning för underofficerare vid flottan, beräknad efter 62 öre per dag;

häradsskrivares och landsfiskals förvaltningsbidrag;

uppmuntringspenningar och tillfällig arvodesförhöjning för lotsar, kvarstående på gammal stat;

docentstipendium vid statens högskolor;

tantiem till överdirektör vid statens vattenfallsverk och kraftverksdirektör enligt 5 § 2 mom. samt gottgörelse till lokomotivförare, som bestrider tjänst såsom lokomotivmästare, enligt 38 § 2 mom. i avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk (nr 343).

Mom. 2. Åtnjuter befattningshavare, som i mom. 1 omförmäles, i och för tjänsten efter vederbörande myndighets bestämmande beklädnadsersättning eller annan kontant ersättning, må jämväl å sådan ersättning dyrtidstillägg utgå, om och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av stegringen i levnadskostnaderna beviljad förhöjning av ersättningen, prövar sådant av omständigheterna påkallat.

Detsamma skall gälla ifråga om arvode till stenograf enligt 36 §, till föreståndare för växeltelefonstation jämlikt 37 §, till tågdirigent enligt 38 § 1 mom. samt i fråga om ersättning för beredskapstjänst enligt 38 § 3 mom. i ovannämnda avlöningsreglemente den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket m. fl., ävensom i fråga om arvode till stenograf jämlikt 28 § i avlöningsreglementet den 22 juni 1920 för tjänstemän vid domänverket (nr 493).

Mom. 3. Dyrtidstillägg utgår icke å det särskilda belopp, som i samband med övergång till systemet med avlöningens utbetalande i efterskott enligt medgivande av riksdagen kan komma att utbetalas till befattningshavare, vilka erhålla definitiv löneregler ing.

§ 2.

Dyrtidstillägget utgår, i enlighet med vad i §§ 3 och 4 närmare stadgas, i visst förhållande till ett grundtal, som av Kungl. Maj:t fastställes.

Grundtalet bestämmes sålunda, att sedan, med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostnader, av Kungl. Maj:t fastställts det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, nämnda tal minskas med en tiondel, varefter i förekom-

mande fall det då erhållna talet jämnas, därest det med högst $2^1/_2$ överstiger närmast lägre 5-tal, till sagda tal men eljest till närmast högre 5-tal.

Allt efter som inträffade förändringar i levnadskostnadernas allmänna läge därtill giva anledning, fastställer Kungl. Maj:t, med ledning av de av socialstyrelsen senast verkställda beräkningar rörande ökningen i levnadskostnader, nytt grundtal att äga tillämpning från och med den månad, under vilken Kungl. Maj:ts beslut kungjorts, till den månad, under vilken Kungl. Maj:t må komma att på grund av ånyo inträdd förändring fastställa annat grundtal.

Närmare föreskrifter angående de beräkningar rörande ökningen av levnadskostnader, som skola av socialstyrelsen verkställas, meddelas av Kungl. Maj:t.

§ 3.

Där annorlunda icke är i § 4 av denna kungörelse eller eljest i särskild ordning stadgat, utgår dyrtidstillägget, räknat efter den för månad uppburna avlöningen, på följande sätt.

Till befattningshavare med en familjemedlem, som här nedan sägs, utgår å avlöningsförmåner, som icke överstiga 85 kronor i månaden, dyrtidstillägget efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet. Överstiger avlöningen 85 kronor men icke 1,250 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 85 kronor, på sätt nyss är sagt, samt för den del, som överstiger 85 kronor, efter ett procenttal lika med femtiofem hundradelar av grundtalet. Har befattningshavaren mera än en familjemedlem, ökas den del av månadsavlöningen, för vilken dyrtidstillägget utgår efter ett procenttal motsvarande grundtalet, med 15 kronor för varje familjemedlem utöver en. Därest vid beräkningen av det procenttal, som skall motsvara femtiofem hundradelar av grundtalet, brutet tal uppstår, jämnas procenttalet till närmast lägre hela tal.

Såsom familjemedlem räknas hustru och på grund av försörjningsplikt underhållet barn, som icke uppnått 16 års ålder. I sådant avseende är förhållandet vid början av det kalenderkvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, grundläggande för dyrtidstilläggets beräkning. Härvid tages dock ej hänsyn till hustru eller barn, som i egenskap av befattningshavare i statens tjänst eller innehavare av lärarbefattning vid annan läroanstalt än statens eller såsom pensionär äger åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel. Barn, vars föräldrar båda äro såsom befattningshavare i statens tjänst eller innehavare av lärarbefattning som nyss sagts berättigade till dyrtidstillägg av statsmedel, räknas endast

till den av föräldrarna, som åtnjuter den högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, till fadern. Gift kvinnlig befattningshavare, vilkens man icke såsom befattningshavare i statens tjänst eller innehavare av lärarbefattning vid annan läroanstalt än statens är berättigad till dyrtidstillägg av statsmedel, äger tillgodonjuta dyrtidstillägg för barn endast om mannen är på grund av bristande arbetsförmåga väsentligt urståndsatt att bidraga till familjens underhåll.

Till annan befattningshavare (icke-familjeförsörjare) utgår dyrtidstillägg, därest befattningshavaren vid början av det kvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, uppnått 25 års ålder, med nio tiondelar och eljest med fyra femtedelar av det belopp, som, enligt vad ovan är stadgat, för motsvarande avlöning tillkommer befattningshavare med en familjemedlem.

Uppgår avlöningen till mera än 1,250 kronor i månaden, utgår å den del, som överstiger nämnda belopp, icke dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg utgår ej å i avlöningen ingående öretal, som överstiger fullt krontal.

§ 4.

Mom. 1. Till befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, vilka åtnjuta lön eller arvode enligt avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid nämnda verk, till befattningshavare vid domänverket, vilka åtnjuta lön eller arvode enligt avlöningsreglementet den 22 juni 1920 för tjänstemän vid domänverket samt kungörelsen den 3 juni 1921 angående förlängd giltighetstid av samma reglemente m. m. (nr 286), så ock till befattningshavare, vilka åtnjuta lön eller arvode enligt avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen (nr 451) eller enligt avlöningsreglementet den 29 juni 1921 för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen (nr 388), skall dyrtidstillägg utgå i enlighet med föreskrifterna i § 3, dock med iakttagande därav,

att dyrtidstillägg utgår endast å 80 procent av de sammanlagda avlöningsförmåner, på vilka sådant tillägg må beräknas, dock högst å ett belopp av 1,250 kronor för månad, samt

att det grundtal, som Kungl. Maj:t jämlikt § 2 bestämmer, skall i varje särskilt fall minskas med 20.

Vad nu är sagt skall jämväl äga tillämpning å sådana i avlöningsreglementena för befattningshavare vid statsdepartement m. fl. samt

för officerare och underofficerare m. fl. avsedda icke-ordinarie befattningshavare, till vilka arvode utgår med i vederbörande stater angivna belopp.

Mom. 2. Därest för befattningshavare, som i mom. 1 avses, löneinkomsten jämte dyrtidstillägg enligt samma mom. understiger vad som skulle utgjort befattningshavarens löneinkomst närmast före övergången till den nya lönestaten jämte dyrtidstillägg enligt bestämmelserna i § 3, äger befattningshavaren åtnjuta gottgörelse härför i form av personligt dyrtidstillägg.

Sådant personligt dyrtidstillägg må av befattningshavaren tillgodonjutas allenast i den mån han icke genom avlöningsförhöjning, vare sig i samma tjänst eller efter förflyttning till annan befattning, erhåller en löneinkomst, som jämte dyrtidstillägg enligt mom. 1 uppgår till den inkomst, han vid motsvarande tidpunkt skolat åtnjuta, om han då kvarstått med den avlöning, han innehaft närmast före övergången till den nya lönestaten, och därå uppburit dyrtidstillägg enligt bestämmelserna i § 3.

Med löneinkomst enligt detta mom. förstås i varje särskilt fall de sammanlagda avlöningsförmåner, vilka i av Kungl. Maj:t utfärdade övergångsbestämmelser till den nya lönestaten medräknas för bedömande av huruvida befattningshavaren lidit avlöningsminskning genom övergång till den nya lönestaten, ävensom i förekommande fall personligt lönetillägg, som uppbäres på grund av sagda övergångsbestämmelser.

§ 5.

Dyrtidstillägg beräknas endast å avlöningsförmåner, som utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel och dels av andra medel, beräknas dyrtidstillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel; dock att *dels* dyrtidstillägg åt befattningshavare vid universiteten, de allmänna läroverken och navigationsskolorna samt till lantbruksakademiens sekreterare beräknas å hela det belopp, vartill i § 1 angivna avlöningsförmåner författningsenligt uppgå, utan avseende därå, att till bestridande av nämnda institutioners utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel, *dels* beträffande biträdande lärare vid musikaliska akademien, till vilkens avlönande akademien lämnar tillskott av egna medel, dyrtidstillägg beräknas jämväl å sådant tillskott, i den mån ersättningen icke utgår efter högre belopp för undervisningstimme i veckan än som tillkommer ordinarie lärare vid akademien, *dels ock* till vikarie för häradshövding samt till andre notarie i domsaga och vikarie för andre notarie dyrtidstillägg bestrides av statsmedel även å den del av utgående arvode, som gottgöres statsverket genom avdrag å

häradshövdingens avlöningsmedel, skolande därvid till vikarie för häradshövding med förordnande enligt 34 § domsagostadgan eller därmed likställt förordnande dyrtidstillägg utgå å en antagen inkomst av 9,000 kronor om året.

Till häradshövding utgår dyrtidstillägg å en antagen inkomst av 11,500 kronor om året.

I fråga om notarie vid domkapitel likställes med de avlöningsförmåner, varå dyrtidstillägg enligt § 1 mom. 1 skall utgå, så stor del av vederbörandes övriga inkomster i tjänsten, att det belopp, varå dyrtidstillägg beräknas, uppgår till 2,500 kronor utöver enligt stat utgående avlöningsförmåner.

Dyrtidstillägg beräknas även å författningsenligt utgående inkvarterings- och servisbidrag, som gäldas av andra medel än statsmedel.

Befattningshavare vid allmänt läroverk, vid högre lärarinneseminariet och vid folkskoleseminarium åtnjuta dock icke dyrtidstillägg å hyresersättning eller hyresbidrag. Ej heller utgår dyrtidstillägg å den del av arvodet till föreståndaren för yrkespedagogiska centralanstalten, som beräknas motsvara dylik ersättning.

§ 6.

Till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas dyrtidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av ovan meddelade bestämmelser.

§ 7.

Till innehavare av sådan befattning i statens tjänst, för vilken avlöningen icke till siffran bestämts av Konung och riksdag eller av Kungl. Maj:t och ej heller utgår efter av riksdagen prövade grunder, skall den myndighet, som äger bestämma avlöningen, lämna dyrtidstillägg, om och i den mån sådant finnes påkallat, därvid ovan meddelade bestämmelser skola äga motsvarande tillämpning, med iakttagande *dels* att dyrtidstillägg icke skall utgå å sådan del av avlöning, som må vara föranledd av efter ingången av augusti månad 1914 inträdd ökning i levnadskostnaderna, och att det å avlöningen i övrigt belöpande dyrtidstillägget minskas med belopp, motsvarande sagda del av avlöningen, *dels och* att i intet fall till sådana icke-ordinarie befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta så kallade gratifikationer eller flitpenningar, dyrtidstillägg må utgå med mera än hälften av vad dyrtidstillägg å dem tilldelade belopp enligt berörda bestämmelser skolat utgöra.

§ 8.

För befattningshavare, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, beräknas dyrtidstillägget å de sammanlagda avlöningsförmånerna och utbetalas vid den befattning, som medför högsta avlöningen, eller, därest avlöningarna äro lika, vid den befattning, till vilken han först blivit befordrad.

§ 9.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till dyrtidstillägg befattningshavare vid flottans pensionskassa och vid statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., indelt manskap vid krigsmakten, reservofficersaspiranter vid flottan, reservmarinintendentsaspiranter samt den vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien anställde s. k. Hjertbergska antikvarien.

§ 10.

Från åtnjutande av dyrtidstillägg undantagas:

1:o) arbetarpersonalen vid telegrafverkets linjedistrikt och vid telegrafverkets verkstad,

2:o) arbetarpersonalen vid statens järnvägars byggnadsarbeten för nya linjer, dubbelspårsanläggningar och därmed jämförliga företag, samt

3:o) arbetarpersonalen vid statens vattenfallsverk.

§ 11.

Om befattningshavare under året avlidit, innan honom tillkommande dyrtidstillägg till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbhuset.

§ 12.

Till hjälp vid dyrtidstilläggets uträkning utfärdar Kungl. Maj:t nödiga tabeller.

§ 13.

Dyrtidstillägget utbetalas månadsvis i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 april 1922, från och med vilken dag kungörelsen den 29 juni 1921 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (nr 344) upphör att gälla.

Ifrågavarande proposition, vilken hänvisats, i vad den angår pensions- och indragningsstaterna till bankoutskottet och såvitt rör jordbruksärenden till jordbruksutskottet, har i övrigt hänvisats till statsutskottet.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I anledning av propositionen nr 84 hava inom riksdagen väckts följande motioner, vilka ävenledes hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, nämligen inom första kammaren nr 109 av herrar *M. Svensson,* nr 110 av herrar *A. O. Frändén* och *J. Carlsson,* nr 111 av herr *C. G. Schedin m. fl.* samt nr 112 av herrar *T. Julin* och *C. Winberg* och inom andra kammaren nr 200 av herr *R. Karlsson* i Gasabäck, nr 201 av herr *O. Carlström* i Helgagård *m. fl.,* nr 202 av herr *H. Kinmanson,* nr 204 av herr *J. A. Jonsson* i Hökhult *m. fl.,* nr 205 av herr *A. Månsson* i Backa *m. fl.,* nr 206 av herrar *C. Lovén* och *E. Hage,* nr 207 av herr *C. Lovén,* nr 208 av herr *A. Wiklund m. fl.* samt nr 209 av herr *E. Hage.*

Herr *Svensson* har i den av honom väckta motionen hemställt, att riksdagen måtte besluta, att i den till Kungl. Maj:ts proposition nr 84 hörande bilaga A, innehållande »Förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst» skall göras följande ändringar, nämligen:

a) *i § 2* att å rad 7 förekommande orden: »en tiondel» utbytas mot orden »tre tiondelar», och

b) *i § 3* att ur denna paragraf uteslutes allt, som rör dyrtidstillägg för befattningshavare med mera än en familjemedlem.

Herrar *Frändén* och *Carlsson* hava hemställt

1:o) att riksdagen, med godkännande i övrigt av det vid Kungl. Maj:ts proposition nr 84 fogade förslaget till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, måtte besluta, att paragraferna 2 och 3 i kungörelsen skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 2.

Dyrtidstillägget utgår — — — av Kungl Maj:t fastställes.

Grundtalet bestämmes sålunda, att sedan, med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostna-

der, av Kungl. Maj:t fastställts det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, nämnda tal minskas med en sjättedel, varefter i förekommande fall det då erhållna talet jämnas, därest det med högst 2 ½ överstiger närmast lägre 5-tal, till sagda tal men eljest till närmast högre 5-tal.

Allt efter som — — — fastställa annat grundtal. Närmare föreskrifter — — — meddelas av Kungl. Maj:t.

§ 3.

Där annorlunda — — — på följande sätt.

Till befattningshavare, som är gift eller på grund av försörjningsplikt underhåller barn, som ej uppnått 16 års ålder, familjeförsörjare, utgår å avlöningsförmåner, som icke överstiga 85 kronor i månaden, dyrtidstillägget efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet. Överstiger avlöningen 85 kronor men icke 1,250 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 85 kronor, på sätt nyss är sagt, samt för den del, som överstiger 85 kronor, efter ett procenttal lika med femtiofem hundradelar av grundtalet. Därest vid beräkningen av det procenttal — — — närmast lägre hela tal.

I avseende å frågan huruvida en befattningshavare skall anses såsom familjeförsörjare är förhållandet vid början av det kalenderkvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, grundläggande för dyrtidstilläggets beräkning. Härvid tages dock ej hänsyn — — — att bidraga till familjens underhåll.

Till annan befattningshavare — — — motsvarande avlöning tillkommer befattningshavare, som är familjeförsörjare.

Uppgår avlöningen till — — — icke dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg utgår ej — — — överstiger fullt kvartal.

2:o) att riksdagen såväl till de verk och institutioner, vilka i tredje och fjärde punkterna av propositionens hemställan uppräknas, som till de i samma punkter avsedda verk och institutioner, vilka ej särskilt angivits, måtte dels å tilläggsstat för år 1922 och dels å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa de nedsatta belopp, som med tillämpning av de utav motionärerna uti punkt 1 här ovan föreslagna ändringar i kungörelsen i varje särskilt fall kunna beräknas bliva erforderliga.

I den av herr *Schedin m. fl.* väckta motionen har hemställts

att grundtalet för beräkning av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst fastställes under tiden 1 april 1922—1 oktober 1922, sedan indextalet för levnadskostnadernas stegring minskats med

25 procent och under tiden 1 oktober 1922—1 april 1923, sedan detta indextal minskats med 40 procent; samt

att dyrtidstillägg åt i § 4 av Kungl. Maj:ts förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst omförmälde befattningshavare endast må utgå på 70 procent av de sammanlagda avlöningsförmånerna.

I enlighet med de ovan föreslagna ändringarna i Kungl. Maj:ts förslag i ämnet skulle enligt en vid motionen fogad bilaga kungörelsen om allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst erhålla följande lydelse:

Förslag

till

kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

§ 1.

(Lika lydande med Kungl. Maj:ts förslag).

§ 2.

Dyrtidstillägget — — — fastställes.

Grundtalet bestämmes sålunda att sedan med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostnader, av Kungl. Maj:t fastställts det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, nämnda tal minskas den 1 april 1922 med tjugufem hundradelar och den 1 oktober 1922 med fyra tiondelar, varefter i förekommande fall det då erhållna talet jämnas, därest det med högst $2^1/_2$ överstiger närmast lägre 5-tal, till sagda tal men eljest till närmast högre 5-tal.

§ 3.

(Lika lydande med Kungl. Maj:ts förslag).

§ 4.

Mom. 1. Till — — — därav,

att dyrtidstillägg utgår endast å 70 procent av de sammanlagda avlöningsförmånerna, på vilka sådant tillägg må beräknas, dock högst å ett belopp av 1,250 kronor för månad, samt

att — — — 20.

Vad — — — belopp.

Mom. 2. (Lika lydande med Kungl. Maj:ts förslag).

§§ 5—13.

(Lika lydande med Kungl. Maj:ts förslag).

Herrar *Julin* och *Winberg* hemställa,

att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 84, dock så att nedanstående paragrafer i det vid propositionen fogade *förslaget till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* erhålla nedanstående ändrade lydelse:

§§ 1—2 = regeringens förslag.

§ 3.

Där annorlunda — — — (regeringens förslag) — — — väsentligt urståndsatt att bidraga till familjens underhåll.

Till annan befattningshavare (icke familjeförsörjare) utgår dyrtidstillägg med nio tiondedelar av det belopp, som, enligt vad ovan är stadgat, för motsvarande avlöning tillkommer befattningshavare med en familjemedlem.

Uppgår avlöningen — — — (regeringens förslag) — — — överstiger fullt krontal.

§ 4.

Mom. 1. Till befattningshavare vid postverket — — — (regeringens förslag) — — — dock med iakttagande därav,

att dyrtidstillägg utgår endast å 85 procent av de sammanlagda avlöningsförmåner, på vilka sådant tillägg må beräknas, dock högst å ett belopp av 1,250 kronor för månad samt

att det grundtal — — — (regeringens förslag) — — — i vederbörande stater angivna belopp.

Mom. 2. = regeringens förslag.

§§ 5—13 = regeringens förslag.

Denna kungörelse träder i kraft — — — (regeringens förslag) — — — upphör att gälla,

samt *att* riksdagen måtte med avseende på anvisande av anslag till dyrtidstilläggen fatta det beslut, vartill ett bifall till ovanstående yrkande kan giva anledning.

Herr *Karlsson* i Gasabäck har i den av honom väckta motionen hemställt, att riksdagen efter därom av vederbörande utskott verkställd utredning med därpå fotat förslag må besluta omlägga grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statstjänst från nuvarande, på socialstyrelsens prisindex direkt beroende bestämmelser till stadganden om ett procentuellt tillskott tillsvidare å fastställda löner, i huvudsaklig överensstämmelse med av motionären angivna riktlinjer, samt att sålunda omarbetade, av riksdagen antagna dyrtidstilläggskungörelser må träda i kraft från den 1 juli 1922.

Herr *Karlström* i Helgagård *m. fl.* hemställer, att riksdagen ville besluta vidtaga sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 84, att summan av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, beräknade efter i propositionen föreslagna grunder, måtte minskas för sista halvåret 1922 med 25 procent och för första halvåret 1923 med ytterligare 25 procent eller att, om utskottet finner någon annan beräkningsgrund för minskningen vara att föredraga, utskottet måtte vidtaga de åtgärder, som erfordras för vinnande av ett liknande resultat.

Herr *Kinmanson* har hemställt,

dels att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning angående sådan ändring i hitintills tillämpade lönesystem för statens befattningshavare, att därigenom möjlighet beredes till ett fullt rationellt användande av »levnadskostnadsindex»;

dels ock att riksdagen måtte antaga nedanstående

Förslag

till

kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

§§ 1—2.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 3.

Där annorlunda icke är — — — procenttal lika med *sextiofem* hundradelar av grundtalet. Har befattningshavare — — — fullt krontal.

§§ 4—13.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

I den av herr *Jonsson* i Hökhult *m. fl.* väckta motionen hemställes, att riksdagen måtte besluta

1) den ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 84, innefattande förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, § 2, att orden »en tiondel» utbytas mot »fyra tiondelar»;

2) att från och med den 1 oktober 1922 det tal som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen minskas med sex tiondelar.

Herr *Månssons* i Backa *m. fl.* motion är lika lydande med ovanberörda, inom första kammaren av herr Schedin m. fl. väckta motionen.

Den av herrar *Lovén* och *Hage* väckta motionen är lika lydande med ovan omförmälda inom första kammaren av herrar Julin och Winberg väckta motionen.

Herr *Lovén* har i den av honom väckta motionen nr 207 föreslagit att den i Kungl. Maj:ts proposition, nr 84, upptagna § 7 måtte få följande lydelse:

»Till innehavare av sådan befattning i statens tjänst, för vilken avlöningen icke till siffran bestämts av Konung och riksdag eller av Kungl. Maj:t och ej heller utgår efter av riksdagen prövade grunder, skall den myndighet, som äger bestämma avlöningen, lämna dyrtidstillägg, om och i den mån sådant finnes påkallat, därvid ovan meddelade bestämmelser skola äga motsvarande tillämpning, med iakttagande dels att dyrtidstillägg icke skall utgå å sådan del av avlöning, som må vara föranledd av efter ingången av augusti månad 1914 inträdd ökning i levnadskostnaderna, *varvid sådan ökning av fasta lönen som tillkommit motsvarande i § 1 mom. 1 omnämnd personal icke må betraktas såsom tillkommen på grund av levnadskostnadsstegringen*, dels ock att i intet fall till sådana icke-ordinarie befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta s. k. gratifikationer eller flitpenningar, dyrtidstillägg må utgå med mera än hälften av vad dyrtidstillägg å dem tilldelade belopp enligt berörda bestämmelser skolat utgöra.

Den av herr *Wiklund m. fl.* väckta motionen är likalydande med den inom första kammaren, här ovan omförmälda av herrar Frändén och Carlsson väckta motionen.

I den av herr *Hage* väckta motionen har hemställts, att riksdagen måtte besluta den ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 84 med förslag till grunder för dyrtidstilläggets utgående till statens befattningshavare, att § 8 i den vid nämnda proposition fogade kungörelsen måtte erhålla följande ändrade lydelse:

§ 8.

För befattningshavare, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, beräknas dyrtidstillägget å de sammanlagda avlöningsförmånerna, varvid skall iakttagas, att befattningshavare, som innehar en befattning, vilken kan anses helt avlönad, endast erhåller dyrtidstillägg på den för nämnda befattning utgående avlöningen och att befattningshavare, som åtnjuter lön eller arvode från två eller flera befattningar, av vilka ingen kan anses helt avlönad, skall erhålla dyrtidstillägg med högst det belopp, som efter prövning från den myndighet, vilken till honom utbetalar avlöningen, anses skäligt, då hänsyn tages till det dyrtidstillägg som utgår till i ungefärligen motsvarande tjänsteställning placerad helt-avlönad befattningshavare, vilken endast åtnjuter lön eller arvode från *en* befattning. Avlöning utbetalas vid den befattning, som medför högsta avlöningen, eller, därest avlöningarna äro lika, vid den befattning, till vilken befattningshavaren först blivit befordrad.

Till utskottet har vidare remitterats en inom första kammaren av greve *G. Lagerbjelke* väckt motion, nr 82, däri hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning angående ändring av grunderna för dyrtidstilläggen vid statens affärsdrivande verk samt till innevarande års riksdag inkomma med de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Beträffande de till stöd för framställningarna anförda skäl får utskottet hänvisa till motionerna.

Rörande vad som tidigare i nu förevarande avseende åtgjorts får utskottet till en början lämna följande ur propositionen hämtade redogörelse:

Historik.

Med anledning av den efter världskrigsutbrottet inträffade prisstegringen beviljade 1916 års riksdag krigstidshjälp till vissa statens befattningshavare, som tillika voro familjeförsörjare. Från och med år 1917 infördes vid sidan av krigstidshjälpen även ett krigstidstillägg,

utgående för nämnda år med ett till viss procent å de kontanta avlöningsförmånerna beräknat, nedåt och uppåt begränsat belopp. För år 1918 utgick krigstidstillägget med dels viss s. k. grundplåt, dels procentuellt tillägg.

Från och med år 1919 hava ifrågavarande tillägg till statens befattningshavare under benämning dyrtidstillägg utgått efter ett annat system än tidigare, i det att enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens nämnda år fattade beslut systemet med för varje år bestämda, fasta tillägg övergivits och ett system med glidande skala införts. Detta system åsyftade dyrtidstilläggets reglerande periodvis och automatiskt efter levnadskostnadernas växlingar. Dyrtidstillägget ställdes nämligen i förhållande till ett levnadskostnaderna följande s. k. grundtal, vilket tillämpades oreducerat för avlöningsbelopp intill en given gräns men för större avlöningar nedsattes på visst sätt.

Till 1920 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg, i huvudsak grundat på 1919 års bestämmelser i ämnet men innebärande vissa förbättringar av dyrtidstilläggen. Riksdagen vidtog ytterligare höjningar i Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagens beslut gick i huvudsak ut på dels en minskning av skillnaden mellan talet för levnadskostnadsökningen och grundtalet, dels ock en förbättring av familjeförsörjarnas ställning genom ökad möjlighet för dessa att beräkna dyrtidstillägget efter oreducerat grundtal.

Vidare antog 1920 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag bestämmelser med särskilda grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk. Dessa särskilda grunder åsyftade att för nämnda verk, för vilka genomförts löneregleringen för tiden från och med den 1 juli 1920, neutralisera verkan av att sagda löneregleringen normerats efter en högre prisnivå än den, efter vilken lönerna vid oreglerade verk — inberäknat tillfällig löneförbättring — fastställts.

Slutligen antog samma riksdag på enahanda grunder som de för kommunikationsverken fastställda vilande bestämmelser angående dyrtidstillägg åt befattningshavare vid domänverket, som erhållit provisorisk löneregleringen från och med år 1921.

Den reduktion av dyrtidstilläggen för affärsverken, som i ovan angivet syfte vidtogs av 1920 års riksdag, åstadkoms på sådant sätt, att dels grundtalet bestämdes till ett 16 enheter lägre belopp än för övriga verk, dels ock det belopp, på vilket dyrtidstillägg fick beräknas, begränsades till 85 procent av avlöningen.

Beträffande dyrtidstilläggsfrågans behandling vid 1921 års riksdag må erinras, att Kungl. Maj:t i proposition den 18 mars 1921, nr 326,

förelade riksdagen förslag till kungörelse i ämnet, i vilken bestämmelser sammanförts såväl för de nyreglerade som för de oreglerade verken. I detta förslag bibehöllos de 1919 och 1920 fastslagna huvudprinciperna för dyrtidstilläggens beräknande. De ändringar av gällande bestämmelser i ämnet, som förslaget innefattade, avsågo i huvudsak dels en allmän nedsättning av dyrtidstilläggen genom sänkning av grundtalet, dels därjämte en särskild reduktion för icke-familjeförsörjare; och erhöll i samband härmed begreppet familjeförsörjare en något ändrad bestämning. Riksdagen vidtog emellertid ännu en nedsättning, avseende befattningshavare vid de ämbetsverk och kårer, som erhållit ny definitiv lönereglering, nämligen förutom de affärsdrivande verken statsdepartementen och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. I sådant syfte ökades ovanberörda avdrag å grundtalet till 20 och sänktes det procenttal av lönen, varå dyrtidstillägg fick beräknas, till 80. Efter motsvarande grunder reglerades likaledes dyrtidstilläggen för befattningshavare vid armén och marinen, vilka erhöllo lönereglering vid 1921 års riksdag. Riksdagen antog vidare ändrade och för befattningshavarna mindre fördelaktiga bestämmelser rörande dyrtidstillägg under tjänstledighet för sjukdom.

Kungl. Maj:ts förslag.

Det nu i propositionen nr 84 framlagda förslaget, vilket, under förutsättning att beslut i ämnet av riksdagen fattats senast i början innevarande april, är avsett att tillämpas från och med den första i nämnda månad, ansluter sig i huvudsak till nu gällande bestämmelser angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, dock att — förutom vissa mindre ändringar — en modifikation föreslagits i avseende å sättet för fastställandet av grundtalet i syfte att underlätta arbetet med dyrtidstilläggens uträknande m. m. Enligt § 2 av nu gällande kungörelse skall grundtalet bestämmas till talet för levnadskostnadsökningen, minskat med en tiondel, varvid, för den händelse brutet tal uppstår, detsamma skall jämnas till närmast lägre hela tal. Enligt den nu föreslagna förändringen skall grundtalet bestämmas sålunda, att talet för den sedan ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostnader minskas med en tiondel, varefter i förekommande fall det så erhållna talet jämnas, därest det med högst 2 ½ överstiger närmast lägre 5-tal, till sagda tal men eljest till närmast högre 5-tal.

Utskottets yttrande.

Då utskottet nu går att taga ställning till förevarande fråga om bestämmandet av grunderna för dyrtidstilläggen åt statens befatt-

ningshavare under den närmaste tiden, vill utskottet till en början framhålla, att utskottet icke förbisett, hurusom det måste anses vara ett samhälleligt önskemål av stor vikt, att nämnda befattningshavare beredas en skälig och efter deras olika uppgifter och tjänsteställning anpassad gottgörelse för utfört arbete, varmed också bör följa tillfredsställande kompensation för dyrtiden.

Även med erkännande härav har utskottet dock icke ansett sig kunna tillstyrka ett antagande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag oförändrat.

Den starka stegring, som under kristiden inträtt med avseende å statens löneutgifter, synes i och för sig göra det nödvändigt att snarast möjligt söka återföra dessa utgifter till mera normalt omfång. Särskilt framträdande bliva kraven härpå under nuvarande depression med därav följande statsfinansiella svårigheter, desto mera kännbara på grund av de oavvisliga nya anspråk på statskassan, som framkallats av den rådande arbetslösheten. Vid nu angivna förhållanden har det synts utskottet ofrånkomligt, att en ytterligare begränsning av kostnaderna för dyrtidstilläggen företages utöver den, som av sig själv inträder i den mån levnadskostnaderna nedgå.

Utskottet förbiser icke, hurusom på detta sätt statens befattningshavare skulle komma att få vidkännas en sänkning i den reallön, som hittills skäligen ansetts böra tillkomma dem. Den ekonomiska omvälvning, som världskriget medfört, och det finansiella nödläge, som härav framkallats, synes emellertid göra en dylik sänkning oundviklig. Det bör också uppmärksammas, att för statstjänarnas del denna sänkning i allmänhet torde bliva mindre kännbar än för vissa andra samhällsgrupper på grund av de omfattande löneregleringar för olika verk och inrättningar, som under de senaste åren ägt rum och som under närmaste tiden äro avsedda att ytterligare genomföras, till dess full enhetlighet inom hela statsförvaltningen i detta hänseende uppnåtts.

Beträffande storleken av den nedsättning i dyrtidstilläggen, som sålunda enligt utskottets mening bör företagas, vill utskottet erinra, hurusom ett flertal framställningar i dylikt syfte motionsvis gjorts inom riksdagen. De därvid framkomna förslagen hava varit av växlande beskaffenhet och omfång, och får utskottet i detta avseende hänvisa till den inledande redogörelse, som härutinnan lämnats. Då utskottet för egen del haft att taga ställning till frågan, har utskottet sökt utfinna en beräkningsgrund för dyrtidstilläggens utgående hädanefter, som, utan att alltför mycket avvika från den nu tillämpade, dock skulle medföra effektiva utgiftsbegränsningar. Härvid har utskottet emellertid sökt beakta, att de företagna nedsättningarna icke komma att alltför hårt

drabba de i löneavseende ogynnsammast ställda befattningshavarna och särskilt de av dem som på grund av att de äro familjeförsörjare hava svårast att draga sig fram.

Vid övervägande av de olika alternativ, som härvid kunnat ifråkomma, har utskottet ansett sig böra stanna vid ett inom utskottet utarbetat förslag, enligt vilket grundtalet icke såsom hittills skulle erhållas genom levnadskostnadsindex' minskning med en tiondel utan i stället med 15 fasta enheter. Därjämte skulle enligt detta förslag det belopp, varå fullt dyrtidstillägg nu utgår, minskas från nuvarande 85 kronor per månad till 60 kronor. De så kallade barntilläggen skulle däremot bibehållas.

I avseende å de sålunda föreslagna förändringarna bör uppmärksammas, hurusom den procentuella nedsättningens utbytande mot ett fast antal enheter i viss mån innebär ett beaktande av de framkomna önskemålen om en avveckling av hela systemet med dyrtidstillägg. I den mån levnadskostnaderna nedgå, komma nämligen på detta sätt dyrtidstilläggen att avtaga betydligt hastigare än själva index. Vid en index av omkring 115 och för de reglerade verkens del omkring 135 komma de att helt bortfalla.

Vad angår den föreslagna begränsningen av det månadsbelopp, varå s. k. full kompensation skulle utgå, från 85 till 60 kronor vill utskottet icke förneka, att densamma för vissa lågt avlönade grupper befattningshavare kan bliva rätt kännbar. Utskottet vill emellertid erinra, hurusom för det övervägande antalet pensionärer rätten till dylik kompensation redan nu är begränsad till 175 kronor per kvartal eller alltså ett belopp som för månad räknat understiger det nu ifrågasatta, 60 kronor. Det bör också uppmärksammas, hurusom varje till avsevärdare besparingar ledande förändring i grunderna för dyrtidstilläggens utgående alltid måste hårdast drabba ifrågavarande grupper, vilka inrymma det övervägande antalet befattningshavare. Genom bibehållandet av barntilläggen synes för övrigt verkningarna av nämnda begränsning i icke oväsentlig grad mildras.

Av vad utskottet nu anfört torde framgå, att utskottet icke funnit sig böra biträda de motionsvis gjorda framställningar, som avsett åstadkommande av förhöjningar i dyrtidstilläggen. Vad beträffar de framkomna yrkandena av olika slag om förändrade grunder för bestämmandet av dessa tillägg, får utskottet anföra, att det icke synes lämpligt att nu, då systemet med dylika tillägg är under avveckling, företaga några större förändringar med avseende å nämnda grunder utöver vad som av statsfinansiella skäl kan anses betingat.

I fråga om detaljbestämmelserna får utskottet ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag. Dock har utskottet, på förekommen anledning, i § 8 tillagt ett andra stycke, avseende att underlätta beräknandet av dyrtidstilläggets i det i nämnda paragraf omförmälda fall.

Av herr Lovén har påyrkats en mindre redaktionell jämkning av § 7 i gällande dyrtidstilläggskungörelse, avseende ett förtydligande av det däri förekommande stadgandet om att dyrtidstillägg skall utgå även på sådan löneförbättring, som utgör kompensation för redan vid världskrigets utbrott inträffade prisstegringar. Då enligt utskottets mening någon tvekan om stadgandets rätta innebörd i nu angivna hänseende icke bör kunna ifrågakomma, har utskottet icke ansett det påkallat att företaga någon omformulering av detsamma. Givetvis kan det i det speciella fallet möta svårighet att avgöra om eller i vad mån en viss löneförhöjning är av sådan beskaffenhet att dyrtidstillägg å densamma enligt nu ifrågavarande bestämmelse bör utgå eller icke. I allmänhet torde dock, såvitt utskottet har sig bekant, denna fråga hava avgjorts på ett sådant sätt, att någon erinran mot detsamma icke skäligen kan framställas. Undantagsvis har man dock, enligt vad som kommit till utskottets kännedom, vid bedömandet av berörda spörsmål intagit en strängare ståndpunkt än vad som enligt utskottets mening torde hava varit riksdagens avsikt med stadgandet eller eljest av omständigheterna påkallat. Utskottet vill med anledning härav uttala sin förväntan att i avseende å ifrågavarande bestämmelse må tillämpas en i möjligaste mån enhetlig och med dess av riksdagen avsedda innebörd överensstämmande praxis.

Herr Hage har påyrkat, att beträffande befattningshavare, som åtnjöte lön eller arvode från flera befattningar, vissa begränsningar i fråga om rätten till dyrtidstillägg utöver nu gällande skulle införas. Med hänsyn till önskvärdheten av att nu undvika ändringar i fråga om grunderna för bestämmandet av dyrtidstilläggen kan utskottet icke biträda detta förslag, som sannolikt skulle visa sig medföra praktiska svårigheter i tillämpning och dessutom otvivelaktigt för vissa enskilda befattningshavare komme att innebära en plötslig och godtycklig reduktion av det vederlag för utfört arbete, som hittills skäligen ansetts böra tillkomma dem.

I avseende slutligen å det av greve Lagerbjelke gjorda yrkandet om utredning rörande ändring av grunderna för dyrtidstilläggen vid statens affärsdrivande verk får utskottet framhålla, att utskottets nu framlagda förslag innebär ett beaktande av syftet med motionen, nämligen åstadkommande av en sänkning redan inom närmaste tiden av den

reallön, som enligt senast fastställda löneregleringen och med nuvarande dyrtidstilläggsbestämmelser tillkommer befattningshavarna vid dessa verk.

Beträffande tidpunkten för genomförandet av de sålunda av utskottet tillstyrkta ändringarna med avseende å dyrtidstilläggen avser Kungl. Maj:ts proposition, såsom ovan nämnts, att ny kungörelse i ämnet skulle träda i kraft redan den 1 innevarande april.

I avseende härå bör emellertid uppmärksammas, att samtidigt med ikraftträdandet av bestämmelserna för dyrtidstilläggen åt statens befattningshavare i allmänhet torde böra träda i tillämpning liknande nya grunder för de särskilda grupper tjänstinnehavare, vilkas dyrtidstillägg i särskild ordning beslutas, såsom exempelvis för befattningshavare vid armén och marinen, vissa grupper lärare, pensionstagare m. fl. Även med en skyndsam behandling av frågan inom riksdagen har det dock icke synts utskottet möjligt att alla de beslut och åtgärder, som måste föregå ett tillämpande av de nya bestämmelserna i ämnet, skulle kunnat medhinnas i så god tid, att nämnda bestämmelser, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, kunnat träda i kraft från och med andra kvartalet. Och då en omläggning av sättet för beräkningen av dyrtidstilläggen knappast låter sig genomföras under löpande kvartal, hava de nya grunderna för dyrtidstilläggen icke synts utskottet kunna genomföras förrän från och med 1 juli.

En ytterligare omständighet, som talat för att icke redan vid sistförflutna kvartalsskifte företaga den av utskottet tillstyrkta nedsättningen i fråga om dyrtidstilläggen är följande.

Levnadskostnadsindex uppgick under första kvartalet till 216, och motsvarande grundtal var alltså 104. Med ingången av andra kvartalet 1922 har en synnerligen kraftig nedsättning i nyssnämnda index inträtt. Motsvarande siffror för andra kvartalet äro 195 och 85 (sistnämnda siffra bestämd i enlighet med nu gällande föreskrifter). Om nu härtill samtidigt komme att å detta starkt sjunkande indextal skulle tillämpas de föreslagna nya och för tjänstemännen ogynnsammare grunderna för dyrtidstilläggens beräkning, skulle detta i många fall säkerligen komma att medföra en så hastig och stark nedgång i avlöningsförmåner, att en dylik anordning näppeligen synts utskottet fullt med billigheten överensstämmande. Även med hänsyn härtill har utskottet funnit det lämpligt att med tillämpningen av de nya grunderna finge anstå till kvartalsskiftet den 1 juli 1922. Något formellt hinder möter icke härför, då samtliga nu i kraft varande författningar gälla tillsvidare utan tidsbegränsning.

Sammanfattning.

Enligt utskottets förslag skulle alltså dyrtidstilläggen för statens befattningshavare i allmänhet från och med den 1 juli innevarande år utgå på ett grundtal, vilket icke såsom nu erhålles genom minskning av indextalet för levnadskostnadsökningen med en tiondedel utan i stället med 15 fasta enheter. Därjämte skulle det månadsbelopp, varå för närvarande dyrtidstillägg efter fullt grundtal utgår, minskas från nuvarande 85 kronor till 60 kronor. I övrigt skulle nu gällande huvudgrunder bibehållas oförändrade.

I propositionen har räknats med en indexställning av 216 under första kvartalet 1922 och 200 under de följande tre kvartalen av detta år. För förra halvåret 1923 har antagits en medelindexsiffra av 190. På grund av från sakkunnigt håll inhämtade upplysningar och med beaktande särskilt att index för andra kvartalet 1922 nedgått så långt som till 195, har utskottet ansett sig utan att äventyra budgetens bärighet kunna räkna med en medelindex för de tre återstående kvartalen 1922 av 190 och för första halvåret 1923 av 180. Utskottet vill emellertid betona, att med nämnda antaganden endast avsetts att bilda ett erforderligt underlag för utskottets kostnadsberäkningar och att desamma icke få betraktas som ett uttryck för hur indexställningen i verkligheten kan komma att gestalta sig.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag och med uti detta antagen indexställning skulle sammanlagda kostnaderna för dyrtidstilläggen (inberäknat de affärsdrivande verken och olika pensionstagare) uppgå till för hela år 1922 173 miljoner och för första halvåret 1923 73 miljoner eller alltså sammanlagt 246 miljoner kronor. Motsvarande slutsiffra skulle vid bifall till utskottets förslag och med av utskottet antagen indexställning bliva 200 miljoner kronor, varav 148 miljoner för hela år 1922 och 52 miljoner för första halvåret 1923. Upplysningsvis må nämnas, att den av utskottet tillstyrkta ändringen i grunderna för dyrtidstilläggen kan, under antagande att den genomföres jämväl för övriga grupper befattningshavare, beräknas medföra en totalbesparing av cirka 5.4 miljoner kronor per kvartal (vid index 190). Härav belöpa omkring 3.2 miljoner kronor å den föreslagna ändringen av sättet för beräkningen av grundtalet och 2.2 miljoner kronor å sänkningen av det belopp, å vilket s. k. full kompensation må utgå, från 85 kronor till 60 kronor per månad. Varje sänkning av grundtalet med en enhet innebär en kostnadsminskning av i runt tal 500,000 kronor per kvartal.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

A) att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å de av herrar M. Svensson, A. O. Frändén och J. Carlsson, C. G. Schedin m. fl., T. Julin och C. Winberg, R. Karlsson, H. Kinmanson, J. A. Jonsson m. fl., A. Månsson m. fl., C. Lovén och E. Hage (II: 206), C. Lovén (II: 207), A. Wiklund m. fl. samt E. Hage (II: 209) i ämnet väckta motionerna, må

1) godkänna bifogade förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst med undantag dock i vad angår dels de under jordbruksdepartementet hörande befattningshavare, dels ock befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. (Bil A);

2) medgiva, att till befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, dyrtidstillägg för år 1922 och första halvåret 1923 må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas;

3) till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid nedannämnda verk och institutioner å tilläggsstat för år 1922 anvisa

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 55,000,
att direkt utgå av inkomst av myntning och justering;

för bank- och fondinspektionen ett reservationsanslag å ..... kronor 38,000,
att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen;

för postsparbanken ett reservationsanslag å ..... kronor 220,000,
att direkt utgå av inkomster av postsparbanksrörelsen;

för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. ett reservationsanslag å ..... kronor 24,000,
att direkt utgå av denatureringsavgifter;

under åttonde huvudtiteln:

för statens biografbyrå ett reservationsanslag å ..... kronor 19,000,
att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder;

under tionde huvudtiteln:

för patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 290,000,
att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel;
för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å ..... kronor 28,000,
att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen;
till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å tilläggsstat för år 1922 såsom förslagsanslag anvisa

under	andra	huvudtiteln ..	kronor	3,050,000
»	tredje	» ...	»	825,000
»	fjärde	» .	»	15,000,000
»	femte	» ...	»	8,850,000
»	sjätte	» ..	»	280,000
»	sjunde	» ...	»	6,350,000
»	åttonde	» ...	»	8,725,000
»	tionde	» ...	»	2,025,000

samt

4) till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg under första halvåret 1923 vid nedannämnda verk och institutioner å extra stat för tiden 1 januari —30 juni 1923 anvisa

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 20,000,

att direkt utgå av inkomst av myntning och justering;

för bank- och fondinspektionen ett reservationsanslag å ..... kronor 14,000,

att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen;

för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. ett reservationsanslag å ..... kronor 9,000,

att direkt utgå av denatureringsavgifter;

under åttonde huvudtiteln:

för statens biografbyrå ett reservationsanslag å ..... kronor 7,500,

att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder;

under tionde huvudtiteln:

för patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 100,000,

att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel;

för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å ..... kronor 10,000,

att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen;

till bestridande av motsvarande kostnader för befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 såsom förslagsanslag anvisa

under	andra	huvudtiteln	... kronor	1,075,000
»	tredje	»	... »	300,000
»	fjärde	»	... »	5,000,000
»	femte	»	... »	3,125,000

under	sjätte huvudtiteln	...	kronor	100,000
»	sjunde »	...	»	1,900,000
»	åttonde »	...	»	3,250,000
»	tionde »	...	»	800,000

B) att de av herrar O. Carlström m. fl., samt greve G. Lagerbjelke i ämnet väckta motionerna må anses besvarade genom vad utskottet härovan anfört och hemställt.

Stockholm den 25 april 1922.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, C. J. G. Swartz, J. Nilsson* i Skottlandshus, *H. F. Lamm, C. P. V. Nilsson, O. U. B. Olsson, C. G. Ekman, J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist, J. B. Johansson* och *C. Johansson* samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *A. Wiklund, K. V. Rydén, J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *O. H:son Waldén, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *S. Bengtsson* i Norup, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *C. R. Jansson* i Falun och *L. J. Carlsson-Frosterud.*

Bilaga A.

Förslag

till

Kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Mom 1. Befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, äga, där ej bestämmelser i annan ordning äro eller varda meddelade, med nedan i denna författning angivna begränsningar och undantag uppbära dyrtidstillägg å följande i avlöningen ingående slag av kontanta förmåner, nämligen:

lön och lönetillägg;
tjänstgöringspenningar;
vikariatsersättning;
ortstillägg, dyrortstillägg och kallortstillägg;
arvode;
ålderstillägg och därmed jämförlig avlöningsförhöjning;
extra avlöningstillägg;
extra lönetillägg;
provisoriskt avlöningstillägg;
tillfällig löneförbättring;
tillfälligt lönetillägg;
ersättning för bostad, bränsle, lyse, inkvartering och beklädnad;
inkvarterings- och servisbidrag;
lönetillägg för tjänstehästar;
dagavlöning och dagavlöningstillägg vid armén och marinen samt portionsersättning för underofficerare vid flottan, beräknad efter 62 öre per dag;
häradsskrivares och landsfiskals förvaltningsbidrag;

uppmuntringspenningar och tillfällig arvodesförhöjning för lotsar, kvarstående på gammal stat;

docentstipendium vid statens högskolor;

tantiem till överdirektör vid statens vattenfallsverk och kraftverksdirektör enligt 5 § 2 mom. samt gottgörelse till lokomotivförare, som bestrider tjänst såsom lokomotivmästare, enligt 38 § 2 mom. i avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk (nr 343).

Mom. 2. Åtnjuter befattningshavare, som i mom. 1 omförmäles, i och för tjänsten efter vederbörande myndighets bestämmande beklädnadsersättning eller annan kontant ersättning, må jämväl å sådan ersättning dyrtidstillägg utgå, om och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 till följd av stegringen i levnadskostnaderna beviljad förhöjning av ersättningen, prövar sådant av omständigheterna påkallat.

Detsamma skall gälla ifråga om arvode till stenograf enligt 36 §, till föreståndare för växeltelefonstation jämlikt 37 §, till tågdirigent enligt 38 § 1 mom. samt i fråga om ersättning för beredskapstjänst enligt 38 § 3 mom. i ovannämnda avlöningsreglemente den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket m. fl. ävensom i fråga om arvode till stenograf jämlikt 28 § i avlöningsreglementet den 22 juni 1920 för tjänstemän vid domänverket (nr 493.)

Mom. 3. Dyrtidstillägg utgår icke å det särskilda belopp, som i samband med övergång till systemet med avlöningens utbetalande i efterskott enligt medgivande av riksdagen kan komma att utbetalas till befattningshavare, vilka erhålla definitiv löneregleringen.

§ 2.

Dyrtidstillägget utgår, i enlighet med vad i §§ 3 och 4 närmare stadgas, i visst förhållande till ett grundtal, som av Kungl. Maj:t fastställes.

Grundtalet bestämmes sålunda, att sedan, med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostnader, av Kungl. Maj:t fastställts det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, nämnda tal minskas med 15 enheter, varefter i förekommande fall det då erhållna talet jämnas till närmaste 5-tal.

Allt efter som inträffade förändringar i levnadskostnadernas allmänna läge därtill giva anledning, fastställer Kungl. Maj:t, med ledning

av de av socialstyrelsen senast verkställda beräkningar rörande ökningen i levnadskostnader, nytt grundtal att äga tillämpning från och med den månad, under vilken Kungl. Maj:ts beslut kungjorts, till den månad, under vilken Kungl. Maj:t må komma att på grund av ånyo inträdd förändring fastställa annat grundtal.

Närmare föreskrifter angående de beräkningar rörande ökningen av levnadskostnader, som skola av socialstyrelsen verkställas, meddelas av Kungl. Maj:t.

§ 3.

Där annorlunda icke är i § 4 av denna kungörelse eller eljest i särskild ordning stadgat, utgår dyrtidstillägget, räknat efter den för månad uppburna avlöningen, på följande sätt.

Till befattningshavare med en familjemedlem, som här nedan sägs, utgår å avlöningsförmåner, som icke överstiga 60 kronor i månaden, dyrtidstillägget efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet. Överstiger avlöningen 60 kronor men icke 1,250 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 60 kronor, på sätt nyss är sagt, samt för den del, som överstiger 60 kronor, efter ett procenttal lika med femtiofem hundradelar av grundtalet. Har befattningshavaren mera än en familjemedlem, ökas den del av månadsavlöningen, för vilken dyrtidstillägget utgår efter ett procenttal motsvarande grundtalet, med 15 kronor för varje familjemedlem utöver en. Därest vid beräkningen av det procenttal, som skall motsvara femtiofem hundradelar av grundtalet, brutet tal uppstår, jämnas procenttalet till närmast lägre hela tal.

Såsom familjemedlem räknas hustru och på grund av försörjningsplikt underhållet barn, som icke uppnått 16 års ålder. I sådant avseende är förhållandet vid början av det kalenderkvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, grundläggande för dyrtidstilläggets beräkning. Härvid tages dock ej hänsyn till hustru eller barn, som i egenskap av befattningshavare i statens tjänst eller innehavare av lärarbefattning vid annan läroanstalt än statens eller såsom pensionär äger åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel. Barn, vars föräldrar båda äro såsom befattningshavare i statens tjänst eller innehavare av lärarbefattning som nyss sagts berättigade till dyrtidstillägg av statsmedel, räknas endast till den av föräldrarna, som åtnjuter den högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, till fadern. Gift kvinnlig befattningshavare, vilkens man icke såsom befattningshavare i statens tjänst eller innehavare av lärarbefattning vid annan läroanstalt än statens är berättigad till dyrtids-

tillägg av statsmedel, äger tillgodonjuta dyrtidstillägg för barn endast om mannen är på grund av bristande arbetsförmåga väsentligt urståndsatt att bidraga till familjens underhåll.

Till annan befattningshavare (icke-familjeförsörjare) utgår dyrtidstillägg, därest befattningshavaren vid början av det kvartal, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, uppnått 25 års ålder, med nio tiondelar och eljest med fyra femtedelar av det belopp, som, enligt vad ovan är stadgat, för motsvarande avlöning tillkommer befattningshavare med en familjemedlem.

Uppgår avlöningen till mera än 1,250 kronor i månaden, utgår å den del, som överstiger nämnda belopp, icke dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg utgår ej å i avlöningen ingående öretal, som överstiger fullt krontal.

§ 4.

Mom. 1. Till befattningshavare vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, vilka åtnjuta lön eller arvode enligt avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid nämnda verk, till befattningshavare vid domänverket, vilka åtnjuta lön eller arvode enligt avlöningsreglementet den 22 juni 1920 för tjänstemän vid domänverket samt kungörelsen den 3 juni 1921 angående förlängd giltighetstid av samma reglemente m. m. (nr 286), så ock till befattningshavare, vilka åtnjuta lön eller arvode enligt avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen (nr 451) eller enligt avlöningsreglementet den 29 juni 1921 för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen (nr 388), skall dyrtidstillägg utgå i enlighet med föreskrifterna i § 3, dock med iakttagande därav,

att dyrtidstillägg utgår endast å 80 procent av de sammanlagda avlöningsförmåner, på vilka sådant tillägg må beräknas, dock högst å ett belopp av 1,250 kronor för månad, samt

att det grundtal, som Kungl. Maj:t jämlikt § 2 bestämmer, skall i varje särskilt fall minskas med 20.

Vad nu är sagt skall jämväl äga tillämpning å sådana i avlöningsreglementena för befattningshavare vid statsdepartement m. fl. samt för officerare och underofficerare m. fl. avsedda icke-ordinarie befattningshavare, till vilka arvode utgår med i vederbörande stater angivna belopp.

Mom. 2. Därest för befattningshavare, som i mom. 1 avses, löneinkomsten jämte dyrtidstillägg enligt samma mom. understiger vad som

skulle utgjort befattningshavarens löneinkomst närmast före övergången till den nya lönestaten jämte dyrtidstillägg enligt bestämmelserna i § 3, äger befattningshavaren åtnjuta gottgörelse härför i form av personligt dyrtidstillägg.

Sådant personligt dyrtidstillägg må av befattningshavaren tillgodonjutas allenast i den mån han icke genom avlöningsförhöjning, vare sig i samma tjänst eller efter förflyttning till annan befattning, erhåller en löneinkomst, som jämte dyrtidstillägg enligt mom. 1 uppgår till den inkomst, han vid motsvarande tidpunkt skolat åtnjuta, om han då kvarstått med den avlöning, han innehaft närmast före övergången till den nya lönestaten, och därå uppburit dyrtidstillägg enligt bestämmelserna i § 3.

Med löneinkomst enligt detta mom. förstås i varje särskilt fall de sammanlagda avlöningsförmåner, vilka i av Kungl. Maj:t utfärdade övergångsbestämmelser till den nya lönestaten medräknas för bedömande av huruvida befattningshavaren lidit avlöningsminskning genom övergång till den nya lönestaten, ävensom i förekommande fall personligt lönetillägg, som uppbäres på grund av sagda övergångsbestämmelser.

§ 5.

Dyrtidstillägg beräknas endast å avlöningsförmåner, som utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel och dels av andra medel, beräknas dyrtidstillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel; dock att *dels* dyrtidstillägg åt befattningshavare vid universiteten, de allmänna läroverken och navigationsskolorna samt till lantbruksakademiens sekreterare beräknas å hela det belopp, vartill i § 1 angivna avlöningsförmåner författningsenligt uppgå, utan avseende därå, att till bestridande av nämnda institutioners utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel, *dels* beträffande biträdande lärare vid musikaliska akademien, till vilkens avlönande akademien lämnar tillskott av egna medel, dyrtidstillägg beräknas jämväl å sådant tillskott, i den mån ersättningen icke utgår efter högre belopp för undervisningstimme i veckan än som tillkommer ordinarie lärare vid akademien, *dels ock* till vikarie för häradshövding samt till andre notarie i domsaga och vikarie för andre notarie dyrtidstillägg bestrides av statsmedel även å den del av utgående arvode, som gottgöres statsverket genom avdrag å häradshövdingens avlöningsmedel, skolande därvid till vikarie för häradshövding med förordnande enligt 34 § domsagostadgan eller därmed likställt förordnande dyrtidstillägg utgå å en antagen inkomst av 9,000 kronor om året.

Till häradshövding utgår dyrtidstillägg å en antagen inkomst av 11,500 kronor om året.

I fråga om notarie vid domkapitel likställes med de avlöningsförmåner, varå dyrtidstillägg enligt § 1 mom. 1 skall utgå, så stor del av vederbörandes övriga inkomster i tjänsten, att det belopp, varå dyrtidstillägg beräknas, uppgår till 2,500 kronor utöver enligt stat utgående avlöningsförmåner.

Dyrtidstillägg beräknas även å författningsenligt utgående inkvarterings- och servisbidrag, som gäldas av andra medel än statsmedel.

Befattningshavare vid allmänt läroverk, vid högre lärarinneseminariet och vid folkskoleseminarium åtnjuta dock icke dyrtidstillägg å hyresersättning eller hyresbidrag. Ej heller utgår dyrtidstillägg å den del av arvodet till föreståndaren för yrkespedagogiska centralanstalten, som beräknas motsvara dylik ersättning.

§ 6.

Till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas dyrtidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av ovan meddelade bestämmelser.

§ 7.

Till innehavare av sådan befattning i statens tjänst, för vilken avlöningen icke till siffran bestämts av Konung och riksdag eller av Kungl. Maj:t och ej heller utgår efter av riksdagen prövade grunder, skall den myndighet, som äger bestämma avlöningen, lämna dyrtidstillägg, om och i den mån sådant finnes påkallat, därvid ovan meddelade bestämmelser skola äga motsvarande tillämpning, med iakttagande *dels* att dyrtidstillägg icke skall utgå å sådan del av avlöning, som må vara föranledd av efter ingången av augusti månad 1914 inträdd ökning i levnadskostnaderna, och att det å avlöningen i övrigt belöpande dyrtidstillägget minskas med belopp, motsvarande sagda del av avlöningen, *dels ock* att i intet fall till sådana icke-ordinarie befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta så kallade gratifikationer eller flitpenningar, dyrtidstillägg må utgå med mera än hälften av vad dyrtidstillägg å dem tilldelade belopp enligt berörda bestämmelser skolat utgöra.

§ 8.

För befattningshavare, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, beräknas dyrtidstillägget å de

sammanlagda avlöningsförmånerna och utbetalas vid den befattning, som medför högsta avlöningen, eller, därest avlöningarna äro lika, vid den befattning, till vilken han först blivit befordrad.

Dyrtidstillägg utgår ej å i de särskilda avlöningsbeloppen ingående öretal, som överstiger fullt krontal.

§ 9.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till dyrtidstillägg befattningshavare vid flottans pensionskassa och vid statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., indelt manskap vid krigsmakten, reservofficersaspiranter vid flottan, reservmarinintendentsaspiranter samt den vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien anställde s. k. Hjertbergska antikvarien.

§ 10.

Från åtnjutande av dyrtidstillägg undantagas:

1:o) arbetarpersonalen vid telegrafverkets linjedistrikt och vid telegrafverkets verkstad,

2) arbetarpersonalen vid statens järnvägars byggnadsarbeten för nya linjer, dubbelspårsanläggningar och därmed jämförliga företag samt

3:o) arbetarpersonalen vid statens vattenfallsverk.

§ 11.

Om befattningshavare under året avlidit, innan honom tillkommande dyrtidstillägg till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbhuset.

§ 12.

Till hjälp vid dyrtidstilläggets uträkning utfärdar Kungl. Maj:t nödiga tabeller.

§ 13.

Dyrtidstillägget utbetalas månadsvis i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1922, från och med vilken dag kungörelsen den 29 juni 1921 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (nr 344) upphör att gälla.

Reservationer:

av herrar *A. C. Lindblad, O. U. B. Olsson, J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist, C. Johansson, A. Anderson* i Råstock, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *K. V. Rydén, O. H:son Waldén, C. R. Jansson* i Falun och *L. J. Carlsson-Frosterud,* vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet får tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Med avseende å de motionsvis framkomna yrkandena om nedsättningar i dyrtidstilläggen vill utskottet erinra om de ändringar, som i sådant syfte vidtogos av 1921 års riksdag. Att på detta sätt gång efter annan företaga dylika till förminskningar ledande ändringar i de en gång fastställda grunderna för dyrtidstilläggen kan enligt utskottets förmenande icke anses motsvara de förväntningar på tillbörlig trygghet och säkerhet för tillfälliga ekonomiska omkastningar, som statstjänsten sedan gammalt ansetts medföra.

Givetvis kan det icke förnekas, att den nuvarande statsfinansiella situationen erbjuder stora svårigheter för beredande av tillräckliga statsinkomster. Det torde dock knappast kunna anses lämpligt och rättvist att låta dessa svårigheter gå ut över statens befattningshavare och detta desto mindre som de belopp, som nu erfordras för dessas avlönande, synas kunna beredas utan åsidosättande av de övriga budgetära kraven. Utskottet vill erinra, hurusom statens uppfyllande av sina förpliktelser mot de i dess tjänst anställda måste anses vara ett samhälleligt intresse, vilkets tillgodoseende icke bör sättas i efterhand i förhållande till de övriga anspråk av skiftande beskaffenhet, som ställas på statskassan.

Ovannämnda motionsvis gjorda yrkanden torde delvis vara beroende på ett underskattande av den nedgång i dyrtidstilläggen, som redan med nu gällande bestämmelser av sig själv inträder. Till belysande av verkningarna av denna nedgång må anföras, att exempelvis grundtalets sänkning vid årets andra kvartal från 216 till 195 kan beräknas medföra en minskning av dyrtidstilläggen för respektive befattningshavare med omkring 20 procent med därav följande motsvarande begränsning av kostnaderna för dessa tillägg med cirka 10 miljoner kronor enbart för ett kvartal.

Med avseende å nu gällande grunder för dyrtidstilläggen bör vidare

uppmärksammas, att vid avfattandet av dessa grunder beaktats, att till personalen vid nyreglerade verk dyrtidstillägg endast bör utgå med reducerade belopp.

Att därutöver nu företaga ytterligare nedsättningar i dyrtidstilläggen synes utskottet icke vara med billighet överensstämmande.

Vidkommande därefter de motioner, som avse förbättring av dyrtidstilläggen, anser sig utskottet icke heller kunna giva sitt bifall härtill på grund av det rådande finansiella nödläget, som gör all möjlig sparsamhet nödvändig.

I fråga om detaljbestämmelserna — — — fall.

Av herr Lovén — — — överensstämmande praxis.

Herr Hage — — — dem.

I avseende å de motionsvis framkomna yrkanden om en omläggning av det nu rådande systemet för bestämmandet av dyrtidstilläggen får utskottet anföra, att det icke synes lämpligt att sedan förhållandena nu hunnit anpassa sig efter detta system, införa nya grunder, varav verkningarna äro ovissa och vilka i tillämpningen kunna framkalla svårigheter.

Sammanfattning.

Utskottets förslag innebär sålunda, att de nuvarande grunderna för dyrtidstilläggen bibehållas oförändrade. Utskottet ansluter sig alltså till den av Kungl. Maj:t framlagda propositionen. Med hänsyn till den framskridna tiden torde dock den nya författningen i ämnet med däri innefattade ändrade detaljbestämmelser böra träda i kraft först från och med den 1 juli 1922.

I propositionen — — — gestalta sig.

Enligt — — — kronor. Motsvarande slutsiffra skulle med av utskottet antagen indexställning bliva 222 miljoner kronor, varav 158 miljoner för hela 1922 och 64 miljoner för första halvåret 1923.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen med avslag å de av herrar M. Svensson, A. O. Frändén och J. Carlsson, C. G. Schedin m. fl., T. Julin och C. Winberg, R. Karlsson, O. Carlström m. fl., H. Kinmanson, J. A. Jonsson m. fl., A. Månsson m. fl., C. Lovén och E. Hage (II:206), C. Lovén (II:207), A. Wiklund m. fl., E.

Hage (II:209) samt greve G. Lagerbjelke i ämnet väckta motionerna må

1) godkänna bifogade förslag till kungörelse — — — folkskollärare m. fl. (Bil. A.);

2) medgiva — — — bestridas;

3) till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid nedannämnda verk och institutioner å tilläggsstat för år 1922 anvisa

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 60,000,

att direkt utgå av inkomst av myntning och justering;

för bank- och fondinspektionen ett reservationsanslag å ..... kronor 40,000,

att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen;

för postsparbanken ett reservationanslag å ..... kronor 235,000,

att direkt utgå av inkomster av postsparbanksrörelsen;

för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. ett reservationsanslag å ..... kronor 25,000,

att direkt utgå av denatureringsavgifter;

under åttonde huvudtiteln:

för statens biografbyrå ett reservationsanslag å ..... kronor 20,000,

att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder;

under tionde huvudtiteln:

för patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 310,000,

att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel;

för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å ..... kronor 30,000,

att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen;

till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å tilläggsstat för år 1922 såsom förslagsanslag anvisa

under	andra	huvudtiteln	kronor	3,250,000
»	tredje	»	»	875,000
»	fjärde	»	»	16,500,000
»	femte	»	»	9,500,000
»	sjätte	»	»	300,000
»	sjunde	»	»	6,800,000
»	åttonde	»	»	9,250,000
»	tionde	»	»	2,175,000

samt

4) till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg under första halvåret 1923 vid nedannämnda verk och institutioner å extra stat för tiden 1 januari —30 juni 1923 anvisa

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 25,000,

att direkt utgå av inkomst av myntning och justering;

för bank- och fondinspektionen ett reservationsanslag å ..... kronor 16,000,

att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen;

för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. ett reservationsanslag å ..... kronor 10,000,

att direkt utgå av denatureringsavgifter;

under åttonde huvudtiteln:

för statens biografbyrå ett reservationsanslag å ..... kronor 8,500,

att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder;

under tionde huvudtiteln:

för patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å ..... kronor 120,000,

att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel;

för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å ..... kronor 12,000,

att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen;

till bestridande av motsvarande kostnader för befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 såsom förslagsanslag anvisa

under	andra	huvudtiteln	.....	kronor	1,300,000
»	tredje	»	.....	»	350,000
»	fjärde	»	.....	»	6,500,000
»	femte	»	.....	»	3,775,000
»	sjätte	»	.....	»	120,000
»	sjunde	»	.....	»	2,350,000
»	åttonde	»	.....	»	3,800,000
»	tionde	»	.....	»	950,000.»

av herr *P. B. Nilsson* i Landeryd.

Bilaga A.

Förslag

till

kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Härigenom förordnas som följer:

— —

§ 2.

Dyrtidstillägg — — — fastställes.

Grundtalet bestämmes sålunda, att sedan, med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostnader, av Kungl. Maj:t fastställts det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, nämnda tal minskas med en tiondel, varefter i förekommande fall det då erhållna talet jämnas, därest det med högst 2 ½ överstiger närmast lägre 5-tal, till sagda tal men eljest till närmast högre 5-tal.

Allt efter som — — — Kungl. Maj:t.

§ 3.

Där annorlunda — — — sätt.

Till befattningshavare med en familjemedlem, som här nedan sägs, utgår å avlöningsförmåner, som icke överstiga 85 kronor i månaden, dyrtidstillägget efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet. Överstiger avlöningen 85 kronor men icke 1,250 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 85 kronor, på sätt nyss är sagt, samt för den del, som överstiger 85 kronor, efter ett procenttal lika med femtiofem hundradelar av grundtalet. Har befattningshavaren — — — tal.

— —

Denna — — — gälla.